

Strategische Agenda SMWO 2016-2020

Gezamenlijke Ontwikkelagenda Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen

1. Managementsamenvatting

Samenvatting voor de bestuurders.

Met de strategische agenda SMWO wordt door de betrokken organisaties richting gegeven aan de gewenste gezamenlijke verbeteringen ten aanzien van het crisismanagement water in de komende jaren.

Veiligheidsregio's, waterschappen, Rijkswaterstaat en de betrokken ministeries richten zich daarbij gezamenlijk op de thema's;

- NETWERK, kennen en samenwerken crisispartners
- STRUCTUUR, organisatie van de crisisbeheersing zoals vastgelegd in documenten en afspraken
- KENNIS, gebruik van de beschikbare kennis en kennisontwikkeling
- MENSEN, de crisisorganisaties (mensen en teams)
- MIDDELEN, inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing
- INFORMATIE, geduide informatie voor de crisisbeheersing
- COMMUNICATIE, risicocommunicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase)
- KWALITEITSBORGING, cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau
- INTERNATIONAAL, grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening

In de ontwikkelagenda zijn voor deze thema's de gewenste doelen voor de komende periode aangegeven.

Met de strategische agenda delen de SMWO-partners hun activiteiten, zodat deze elkaar kunnen versterken. Betrokken partijen wordt gevraagd om ontwikkelingen ook aan de SMWO te melden, zodat de SMWO deze kan meenemen in de periodieke actualisatie van de strategische agenda.

Op 30 maart 2017 is deze geactualiseerde strategische agenda SMWO vastgesteld. De voortgang en de actualisatie van de gezamenlijke agenda komt periodiek in de SMWO aan de orde.

Leeswijzer / inhoudsopgave

1. Managementsamenvatting

Samenvatting voor de bestuurders.

2. Positionering SMWO

Welke rol heeft de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen?

3. Doel van de strategische agenda

Wat is het doel van de strategische agenda SMWO?

4. Procedure / besluitvorming

Hoe is de strategische agenda SMWO tot stand gekomen?

5. Thema's / gezamenlijke doelen

Bij welke thema's/onderwerpen trekken de SMWO-partners gezamenlijk op?

6. Uitwerking gezamenlijke doelen SMWO-partners

Welke tussendoelen worden in 2018 en 2020 gerealiseerd?

7. Speerpunten

Waar liggen vanuit de SMWO de prioriteiten?

8. Aansturing van de gezamenlijke onderwerpen

Hoe zorgen de betrokken partijen er voor dat deze strategische agenda in de komende jaren gezamenlijk wordt uitgevoerd?

9. Praktische werkwijze SMWO en toelichting op concrete resultaten

Bijlage A: *Uitwerking doelen waterschappen (vastgesteld door UvW, 16-05-2014)*

Bijlage B: *Uitwerking doelen veiligheidsregio's*

Bijlage C: *Uitwerking doelen rijksoverheid*

Zie apart (dynamisch) achtergronddocument voor:

- Overzicht afkortingen en begrippen
- Overzicht met relevante beleidskaders
- Overzicht aan SMWO gerelateerde ontwikkelingen & instituten
- Overzicht ontwikkelingen voor de verschillende thema's

2. Positionering SMWO

Welke rol heeft de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen?

Doel SMWO

De Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO) is in Nederland de waterautoriteit op het gebied van preparatie op watercrises. De stuurgroep zorgt voor de verbinding tussen de crisispartners in waterkolom en de algemene kolom. De SMWO zorgt voor het aanjagen van gewenste ontwikkelingen op basis van ambities die zijn weergegeven in de strategische agenda van de SMWO.

De Scope van de stuurgroep SMWO:

- Focus op de voorbereiding en respons op watercrises in het algemeen (overstromingen, wateroverlast, watertekort, waterverontreiniging).
- Voor overstromingen wordt invulling geven aan de uitvoering van de 3e laag van de meerlaagsveiligheid.

N.B. Incidenten óp het water vallen buiten het werkveld van de SMWO. Voor incidenten op het water zie het document "Waterrand, Handboek Incidentbestrijding op het Water".

Positie in de Veiligheidsketen:

In de "Veiligheidsketen", die gehanteerd wordt door de veiligheidsregio's, wordt onderscheid gemaakt in 5 schakels: Proactie, Preventie, Preparatie, Repressie en Nazorg.

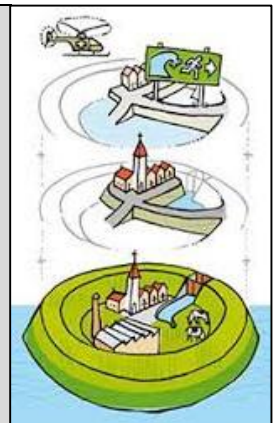
De focus van de SMWO voor mogelijke watercrises ligt bij de preparatie, dat wil zeggen het gezamenlijk voorbereiden op de crisisbeheersing door middel van planvorming, opleiden, trainen en oefenen. Dit betreft de 'koude' fase van de crisisbeheersing. Een goede gezamenlijke voorbereiding is nodig, zodat de bij de SMWO betrokken partners tijdens een watercrisis - de 'warme' fase - optimaal kunnen samenwerken. De SMWO zelf heeft in de repressiefase geen rol. De respons op de watercrises is dan het samenspel van de betrokken crisisorganisaties. Wel wil de SMWO weer leren van opgetreden (water)calamiteiten om zo de gezamenlijke crisisbeheersing te verbeteren.

Rol ten aanzien van Meerlaagsveiligheid:

Bij overstromingen wordt ook het begrip meerlaagsveiligheid gehanteerd. Die indeling kan helpen om de positie van de SMWO t.o.v. andere ontwikkelingen duidelijk te maken.

- 3^e. Crisisbeheersing beter op orde hebben. Een betere crisisbeheersing betekent enerzijds dat de overheid haar crisisplannen op orde heeft en hierover goed communiceert. Anderzijds moeten burgers en bedrijven nadenken over de vraag: wat moet en kan ik doen als het misgaat?
- 2^e. Ruimtelijke inrichting van ons land slimmer benutten. Het gaat erom gebieden en steden zo in te richten dat de gevolgen van een overstroming beperkt blijven. Bij de aanleg van infrastructuur en de bouw van woningen wordt er rekening mee gehouden dat water tot een bepaalde hoogte geen schade kan aanrichten.
- 1^e. Preventie tegen overstromingen bijvoorbeeld door de aanleg of versterking van dijken en dammen. De veiligheid kan ook worden vergroot door het verlagen van de waterstanden door middel van rivierverruiming.

De SMWO richt zich voor de watercrises vooral op de 3^e laag van de meerlaagsveiligheid. Vanuit de SMWO ligt er wel een signaleringsfunctie richting de 1^e en 2^e laag.

Samenstelling SMWO

Bij de SMWO betrokken partners zijn:

- Waterschappen / Unie van Waterschappen
- Veiligheidsregio's / Veiligheidsberaad
- Ministerie van Infrastructuur en Milieu
- Ministerie van Veiligheid en Justitie
- Ministerie van Defensie
- Ministerie van Economische Zaken
- Rijkswaterstaat

Het Deltaprogramma, het KNMI en de provincies/IPO zijn agendalid van de SMWO.

Historie

De Stuurgroep Management Overstromingen (SMO) is in 2009 ingesteld (o.b.v. de *kabinetsreactie TMO*) als opvolger van de Taskforce Management Overstromingen (TMO). Omdat de taken van de stuurgroep breder zijn dan alleen overstromingen, is de naam van de stuurgroep in 2013 gewijzigd in de Stuurgroep Management Watercrises en Overstromingen (SMWO).

3. Doel van de strategische agenda

Wat is het doel van de strategische agenda SMWO?

In de Stuurgroep Management Overstromingen (SMWO) is op landelijk niveau tussen de waterschappen, Rijkswaterstaat en de veiligheidsregio's afgesproken om met elkaar een strategische agenda op te stellen.

Het doel van de strategische agenda SMWO is een gezamenlijke aanpak en samenwerking op het gebied van preparatie op watercrises. Met de strategische agenda SMWO worden stippen op de horizon gezet, met doelen die behaald moeten worden. Bevordert wordt dat deze ontwikkelingen in afstemming met elkaar, en waar mogelijk gesynchroniseerd verlopen, zodat kennis en kunde efficiënt met elkaar wordt gedeeld. De uitwerking in de agenda is strategisch van aard. De invulling is daarom globaal/indicatief en is bedoeld als een richtinggevend kompas.

De strategische agenda SMWO geeft aan de SMWO-partners helderheid over de gewenste koers en brengt de raakvlakken in beeld zodat zij:

1. kennis kunnen nemen van onderzoek en ontwikkeling op het gebied van crisisbeheersing in het algemeen, en watercrises en overstromingen in het bijzonder, door de bij de SMWO betrokken organisaties, sectoren en externen;
2. worden gestimuleerd om het crisismanagement in het waterwerkveld verder te structureren en de regionale of landelijke uitvoering van onderwerpen ter hand te nemen;
3. als betrokken organisaties, elk met een zelfstandige verantwoordelijkheid en eigen bevoegdheden, ook hun gemeenschappelijke verantwoordelijkheid kunnen invullen. De burgers mogen van de overheid (zeker bij een crisis) verwachten om als eenheid te opereren. Het overzicht vanuit de strategische agenda SMWO kan daarbij helpen om de onderlinge verbinding te leggen.

De strategische agenda SMWO is dus een richtinggevend kader of kompas op grond waarvan de SMWO:

1. onderzoek en ontwikkeling wil synchroniseren (afstemmen) tussen bij de SMWO betrokken organisaties en sectoren en externen;
2. strategische samenwerking tussen de bij de SMWO betrokken organisaties en sectoren wil bevorderen;
3. gezamenlijke projecten van bij de SMWO betrokken organisaties en sectoren kan afspreken;
4. inzicht heeft op welke onderdelen de SMWO strategische keuzes kan maken of waar sturing noodzakelijk is.

Met de strategische agenda SMWO (dit document) wordt een overzicht gegeven van de thema's die door de SMWO-partners gezamenlijk opgepakt worden.

4. Procedure / besluitvorming

Hoe is de strategische agenda SMWO tot stand gekomen?

Aanpak opstellen strategische agenda SMWO

Eerste versie van de strategische agenda SMWO is als richtinggevend kompas vastgesteld eind 2013. Door de stuurgroep SMWO is in 2015 de wens uitgesproken om de geformuleerde gezamenlijke doelen concreter te maken en daarom ook tussendoelen te benoemen.

Het is wenselijk dat de activiteiten van de SMWO worden afgestemd met de andere ontwikkelingen op het gebied van crisismanagement en waterveiligheid. De ontwikkelingen die gezamenlijk opgepakt kunnen worden, zijn actief bij de betrokken sectoren opgehaald. Hiertoe is een inventarisatie uitgezet bij de SMWO partners.

In een apart (dynamisch) achtergronddocument zijn weergegeven:

- De verschillende relevante beleids-/visiedocumenten.
- De relaties met andere ontwikkelingen & instituten.
- De relevante overige lopende ontwikkelingen per thema.

De gewenste koers is voor een groot deel ontleend aan deze documenten. Bij de uitwerking van de strategische agenda is het bijzonder gebruik gemaakt van:

- De visiecrisisbeheersing Rijkswaterstaat.
- Het visiedocument van de waterschappen "Samenwerking in Crisisbeheersing" en de concrete uitwerking in een uitvoeringsprogramma, dat in deze strategische agenda SMWO is geïntegreerd.
- De meerjarendoelen voor de veiligheidsregio's die zijn uitgewerkt door het project Water & Evacuatie.

Behandelingsprocedure en besluitvorming geactualiseerde strategische agenda SMWO

September 2016 heeft de SMWO kennisgenomen van de concept uitwerking van de strategische agenda SMWO. Aan alle SMWO-partners is gevraagd om de gezamenlijke uitwerking van de strategische agenda SMWO in eigen kring te bespreken en hierop te reageren. Parallel aan deze bestuurlijke consultatie heeft de coördinatiegroep SMWO twee ambtelijke werkbijeenkomsten georganiseerd, waarmee de samenhang tussen de uitwerkingen van de betrokken partners op onderdelen nog is verbeterd. Op 30 maart 2017 is deze strategische agenda ter vaststelling aan de SMWO aangeboden.

De betrokken SMWO-partners worden uitgenodigd om de doelen van de strategische agenda SMWO nu concreet ter hand te nemen.

De uitnodiging aan de SMWO-partners blijft om – daar waar nodig – gewenste bestuurlijke koerscorrecties of aanvullingen aan te geven. Deze punten worden dan door de SMWO meegenomen bij de periodieke actualisatie van de agenda.

5. Thema's / gezamenlijke doelen

Bij welke thema's/onderwerpen trekken de SMWO-partners gezamenlijk op?

De bij de SMWO betrokken partners willen samenwerken bij de in deze paragraaf genoemde thema's. Bij de actualisatie zijn de door de waterschappen voor crisisbeheersing gedefinieerde thema's overgenomen. Het thema internationaal is daar door de SMWO aan toegevoegd.

Bij elk van deze thema's is het gezamenlijke doel weergegeven. De SMWO geeft in deze strategische agenda hiermee de gewenste richting aan.

Thema crisisbeheersing	Doelen van de samenwerking in de SMWO
 NETWERK; kennen en samenwerken crisispartners.	De crisispartners kennen elkaar en werken actief samen ter voorkoming en bestrijding van watercrises.
 STRUCTUUR; organisatie van de crisisbeheersing zoals vastgelegd in beleid, plannen, procedures en afspraken.	Voor de bestrijding van watercrises zijn plannen up-to-date. Om te zorgen voor een goede afstemming zorgen de SMWO-partners voor eenduidige beleidskaders en uitgangspunten voor de opzet van hun crisisorganisaties en de gehanteerde werkwijze. De Nederlandse Overheid is qua planvorming goed voorbereid, ook als er bij een dreigende overstroming evacuatie noodzakelijk zijn. De planvorming betreft zowel de repressie- als de nazorg-/herstelfase.
 KENNIS; gebruik van de beschikbare kennis en kennisontwikkeling.	Er wordt optimaal gebruik gemaakt van de beschikbare kennis op het gebied van crisismanagement bij de betrokken partners. Dit geldt ook voor de expertise over de toestand van de waterkeringen en het functioneren van watersystemen.
 MENSEN; de crisisorganisaties (mensen en teams).	De crisisorganisaties van de SMWO-partners zijn goed voorbereid op mogelijke watercrises. Voor de preparatie op watercrises wordt gewerkt met een gezamenlijk afgestemd (M)OTO-programma. De waterkolom en de algemene kolom oefenen gezamenlijk om tijdens watercrises efficiënt samen te kunnen werken. Het houden van een landelijke multidisciplinaire overstromingsoefening maakt hier onderdeel van uit. In de grensgebieden wordt ook geoefend met internationale partners.
 MIDDELEN; inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.	De crisisorganisaties beschikken over de noodzakelijke middelen voor crisisbeheersing of weten deze bij een dreigende crisis bij andere partijen (overheden & bedrijfsleven) beschikbaar te krijgen en in te zetten. Het overzicht van de beschikbare middelen wordt actueel gehouden en gedeeld.
 INFORMATIE; geduide informatie voor de crisisbeheersing.	De SMWO-partners leveren bij een (dreigende) watercrisis gezamenlijk een actueel waterbeeld, zodat er handelingsperspectieven voor overheden, burgers en bedrijven aan verbonden kunnen worden. De partners zorgen dat de benodigde informatie onderling tijdig wordt ontsloten. Gezamenlijk wordt invulling gegeven aan het netcentrisch werken.
 COMMUNICATIE; risicocommunicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase).	Door goede risicocommunicatie - in de koude fase - weten de Nederlandse burgers en bedrijven wat er tijdens een watercrisis van hen wordt verwacht en zijn zij zelf- en samenredzaam. Bij (dreigende) watercrises (warme fase) zorgen de SMWO-partners richting de samenleving voor een afgestemde berichtgeving.
 KWALITEITSBORGING; cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau.	De SMWO-partners zorgen binnen hun organisaties voor een goede kwaliteitsborging ten aanzien van het crisismanagement. Met de partners is dat structureel geborgd in een cyclisch proces van verbeteringen. Het gezamenlijke einddoel is een transparant kwaliteitsniveau waaraan de crisisorganisaties voldoen.
 INTERNATIONAAL; grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening.	De SMWO-partners kennen hun partners over de grenzen en werken daarmee actief samen. Nederlandse crisisorganisaties leren gezamenlijk van watercrises in andere delen van de wereld en zijn ook bereid om hun eigen kennis te delen. De waterkolom zorgt - met de beschikbare middelen - ook internationaal voor ondersteuning bij watercrises.

Aan deze thema's wordt invulling gegeven doordat de SMWO en de betrokken partners sturen op de geformuleerde doelen en ontwikkelingen. In paragraaf 6 zijn de concrete tussenmijlpalen voor 2018 en 2020 benoemd, waaraan de SMWO-partners gezamenlijk werken. Bij deze uitwerking is rekening gehouden met de zaken die vanuit de verschillende crisispartners zelf ter hand worden genomen (zie de bijlagen A, B en C).

A: *Uitwerking doelen waterschappen (vastgesteld door UvW, 16-05-2014)*

B: *Uitwerking doelen veiligheidsregio's*

C: *Uitwerking doelen rijksoverheid*

6. Uitwerking gezamenlijke doelen SMWO-partners Welke tussendoelen worden in 2018 en 2020 gerealiseerd?

Uitwerking meerjarenprogramma SMWO			
Thema's crisisbeheersing	0-situatie	2018: tussendoel	2020: einddoel
 NETWERK; kennissen en samenwerken crisispartners.	Crisispartners werken in de SMWO samen ter verbetering van het crisismanagement. Jaarlijkse netwerkdag Water van de crisispartners (roulerende trekker; 2016 DCC I&M, 2017 RWS, 2018 UvW, 2019 VB/waternetwerk, etc.)	2018: tussendoel Overzicht van alle organisaties/contactpersonen die betrokken zijn bij de verbetering van het crisismanagement (koude fase). De crisispartners leveren hiertoe de contactgegevens bij de secretaris SMWO aan.	2020: einddoel De SMWO is bij alle individuele crisispartners bekend en deze samenwerking zorgt voor een stimulans in de samenwerking tussen de partners onderling. De netwerken van OCM-I&M, Waterschappen (CB) en Veiligheidsregio's (Waternetwerk) delen kennis en zorgen voor een gezamenlijke groei van het kwaliteitsniveau.
 STRUCTUUR; organisatie van de crisisbeheersing zoals vastgelegd in beleid, plannen, procedures en afspraken.	De crisisorganisaties hebben een gelijkwaardige crisisstructuur en er zijn heldere afspraken over de opschaling per kolom. Getekende convenanten tussen crisispartners. Vastgestelde handreikingen voor impactanalyse overstromingsrisico's en handelingsperspectief (<i>Project Water & Evacuatie</i>).	Realisatie van de impactanalyse (per regio) door een gezamenlijke uitwerking van de veiligheidsregio's en de waterpartners (WS en RWS). De impactanalyse van de veiligheidsregio's wordt ook benut voor ROR2 (hanteren eenduidige uitgangspunten t.a.v. overstromingsrisico's).	Samenwerkingsafspraken uit de convenanten zijn geïmplementeerd. Realisatie van het handelingsperspectief (per regio) wordt gezamenlijk tot stand gebracht (betrokken partners VR, RWS, V&J). De regionale evacuatieplannen worden op een landelijk niveau gebundeld/ontsloten.
 KENNIS; inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.	Crisispartners behouden hun eigen kennis. De crisispartners zijn bereid om hun kennis te ontsluiten (zie ook de handreiking informatievoorziening). SMWO stimuleert het gebruik van eenduidigere taal/begrippen en verdere kennisontwikkeling.	De waterpartners hebben hun gezamenlijke kennis & expertise georganiseerd (zoals de expertpool waterkeren). Samen met Defensie wordt een WTEC ¹⁾ ingericht. SMWO-partners maken afspraken t.a.v. de positie en de doorontwikkeling van het WMCN (b.v. stuurgroep gezamenlijke producten).	Crisispartners hebben een gezamenlijk kenniscentrum of expertiseteam ingericht voor de bestrijding van watercrises.
 MENSEN; de crisisorganisaties (mensen en teams).	Crisispartners organiseren hun eigen oefeningen. Adhoc ook multi-oefeningen. Alle betrokken functionarissen oefenen met regelmaat op scenario's voor waterrampen (continueren). Vastgesteld OTO programma overstromings-dreiging 2014-2018. Opgestelde (levende) oefenkalender (<i>werkgroep SMWO</i>).	Crisispartners delen hun kennis t.a.v. (M)OTO, best practices en evaluaties.	Gezorgd wordt voor afgestemde multidisciplinaire oefeningen en crisispartners delen standaard de leerervaringen van oefeningen/calamiteiten.
 MIDDELEN; inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.	De verschillende crisispartners hebben een catalogus gemaakt van de beschikbare technische middelen.	Er zijn afspraken voor het gezamenlijk gebruik van technische middelen.	Er is een analyse gemaakt van de benodigde en beschikbare capaciteiten voor de bestrijding van watercrises. Crisispartners maken gebruik van de gezamenlijke hulpmiddelen. Waar dat efficiënt is worden middelen gezamenlijk aangeschaft.
 INFORMATIE; geduide informatie voor de crisisbeheersing.	Alle crisispartners hebben besloten om Netcentrisch te gaan werken.	Crisispartners maken gezamenlijke vervolgspraken over de implementatie van netcentrisch werken. De SMWO-partners maken afspraken t.a.v. doorontwikkeling en ontsluiting van overstromingsinformatie.	Crisisinformatie tussen de partners wordt Netcentrisch gedeeld.
 COMMUNICATIE; risicocommunicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase).	Partners zorgen elk voor de communicatie-aanpak binnen de eigen crisiskolom en beheersgebied. In de koude fase wordt gezorgd voor een goede, eenduidige risicocommunicatie, die er mede op gericht is de zelf- en samenredzaamheid te vergroten (continueren).	Crisispartners zorgen bij een watercrisis voor afgestemde risicocommunicatie richting burgers en bedrijven. Denk bijvoorbeeld aan afspraken t.a.v. woordvoering. SMWO-partners organiseren een gezamenlijke (water)bewustwordingscampagne	Crisispartners hebben een gezamenlijke communicatiestrategie t.b.v. vervolgtraject "Ons Water" vastgesteld. Burgers en bedrijven kennen de watercrisis voor de eigen leef/werkomgeving. Burgers en bedrijven weten bij een watercrisis te acteren of hoe anderen te helpen.
 KWALITEITSBORING; cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau.	SMWO-partners hebben een gezamenlijke strategische agenda, waarin de doelen per thema zijn vastgelegd. De voortgang van de strategische agenda SMWO wordt periodiek besproken en indien nodig bijgesteld (<i>minimaal elke twee jaar evalueren</i>).	Crisispartners maken afspraken voor het gewenste kwaliteitsniveau van hun crisisorganisaties. Crisispartners zorgen voor een collegiale advisering/toetsing t.a.v. het functioneren van de crisisorganisaties.	Alle crisisorganisaties voldoen aan het afgesproken kwaliteitsniveau. Crisispartners maken per regio inzichtelijk (op basis van crisisplannen, beschikbare mensen en materieel) hoeveel personen er binnen een gegeven tijd geëvacueerd kunnen worden. De doelen van de gezamenlijke strategisch agenda zijn gerealiseerd.
 INTERNATIONAAL; grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening.	Adhoc inzet van individuele partners bij internationale watercrises. Adhoc delen van leerpunten uit internationale contacten/crises.	In de grensregio's hebben de betrokken partners (VR, WS, RWS) de samenwerking op het gebied van crisisbeheersing water met de partners in België en Duitsland hernieuwd. Crisispartners zorgen voor coördinatie en overzicht van de inkomende internationale hulpvragen (één loket).	Crisispartners werken samen in internationale hulpvragen (kennis brengen en halen). Crisispartners treden bij internationale (water)crises gecoördineerd op (<i>gezamenlijk inzetprotocol, snel inzetbare teams/units met middelen en expertise</i>).

1) De inrichting van een WaterTrainings en ExpertiseCentrum is onder voorbehoud van een positief besluit (Uiterlijk zomer 2018) na de uitwerking van de in 2015 getekende intentieverklaring.

7. Speerpunten

Waar liggen vanuit de SMWO de prioriteiten?

Gezamenlijke doelen

De focus vanuit de SMWO ligt op de realisatie van het per thema geformuleerde doel. Voor de realisatie van deze gezamenlijke doelen richt de SMWO zich op de gezamenlijke aanpak, zoals die is uitgewerkt in paragraaf 6.

De belangrijkste speerpunten hierbij zijn:

- Crisisorganisaties en plannen op orde
- Samen oefenen en van elkaar leren
- Bevorderen van de samenredzaamheid

Doelen van crisispartners

De realisatie van de doelen voor de waterschappen (bijlage A), de veiligheidsregio's (bijlage B) en de Rijksoverheid (bijlage C) is primair een eigen verantwoordelijkheid voor de betreffende crisispartners. De SMWO wil de uitvoering echter wel monitoren, waarbij de partners zelf zorgen voor hun kwaliteitsborging.

De aanpak en kernpunten uit de programma's van de partners zijn hieronder weergegeven.

Waterschappen (zie bijlage A)

- Uitvoeringsprogramma crisisbeheersing waterschappen, de gezamenlijke aanpak op basis van de visie crisisbeheersing waterschappen
  - Netcentrisch delen van informatie (2020)
  - Collectieve aanschaf en inzet van middelen (2020)

Veiligheidsregio's (zie bijlage B)

- Uitvoeren meerjarenprogramma Water & Evacuatie
  - Realisatie impactanalyse per regio (2018)
  - Realisatie handelingsperspectief per regio (2020)

Rijksoverheid (zie bijlage C)

- Realiseren van de opgestelde visies en uitvoeringsplannen voor crisisbeheersing
  - Verkenning doorontwikkeling WMCN met partners (2018)
  - Gerichtheid van RWS op de externe partners (2020)
  - Crisispartners werken nationaal en internationaal sterker samen (2020)

8. Aansturing van de gezamenlijke onderwerpen

Hoe zorgen de betrokken partijen er voor dat deze strategische agenda in de komende jaren gezamenlijk wordt uitgevoerd?

De projectgovernance betreft de aansturing, de financiering en de monitoring van de voortgang.

Aansturing ontwikkelingen en projecten

In de gezamenlijke strategische agenda SMWO wordt onderscheid gemaakt in gewenste ontwikkelingen en een concreet programma/projecten.

- Voor de gewenste ontwikkelingen vervult de stuurgroep (ondersteund door directeuren en landelijke programma- en projectmanagers vanuit de betrokken sectoren) een aanjaag rol. Afspraken zijn op basis van bestuurlijk commitment.
- De stuurgroep stuurt daarnaast een landelijk programma aan van de nieuwe ontwikkelingen die projectmatig worden aangepakt. Elk van deze projecten wordt toegewezen aan een verantwoordelijk directeur (van verschillende organisaties). Bij de projecten wordt gestuurd op de concrete resultaten.

Er wordt dus onderscheid gemaakt in twee ambitieniveaus:

1. Aanjagen en strategisch richting geven. Aanjagen, regisseren, afstemmen en synchroniseren van gezamenlijke ontwikkelingen aan de hand van een strategische agenda.
2. Sturen op gewenste resultaten bij concrete producten. Sturen op gewenste resultaten bij betrokken sectoren aan de hand van een governance model.

Het strategische ambitieniveau van de SMWO is een combinatie van beide niveaus. Met de strategische agenda SMWO wordt voor de korte termijn een stap gezet naar niveau 1. De ambitie van de SMWO voor de langere termijn, is een verdere groei van de samenwerking, waarbij ook invulling wordt gegeven aan niveau 2.

De SMWO verwacht van de betrokken partners dat zij de gewenste ontwikkelingen actief zullen oppakken. Dit kan door gezamenlijk projecten uit te voeren die invulling geven aan de genoemde thema's. Nieuwe initiatieven worden met elkaar gedeeld en waar nodig worden vraagstukken aan de SMWO voorgelegd.

De programmamanager SMWO zal samen met de coördinatiegroep SMWO een voortschrijdend jaarplan uitwerken, waarin de te realiseren doelen ook in concrete acties en projecten worden vertaald.

Financiering

Hoe worden de kosten van de gezamenlijke agenda door de betrokken partners gedragen?

De huidige inzet in de SMWO vanuit RWS en de waterschappen is beperkt van omvang. Dit geldt ook voor de overige partijen die actief meedenken in de SMWO en de coördinatiegroep. Momenteel is er nog geen gezamenlijke financiering van projecten.

De gewenste inzet van het aantal mensen en middelen neemt toe door het gekozen ambitie niveau en is daarnaast afhankelijk van het aantal projecten in het kader van strategische agenda. Een belangrijk uitgangspunt is dat de kosten (in principe) worden gedragen door de betrokken sectoren zelf. Over de inzet van capaciteit voor de verschillende projecten worden waar nodig afzonderlijke afspraken gemaakt.

Voor het aanjagen van de gewenste ontwikkelingen en de aansturing van projecten moet gerekend worden op de extra inzet voor projectmanagement en de betrokkenheid van directeuren.

Monitoring van voortgang strategische agenda in SMWO

De voortgang van de strategische agenda SMWO wordt door de coördinatiegroep SMWO gevolgd en periodiek aan de SMWO gerapporteerd. De SMWO-partners leveren actief hun informatie aan. Het gaat daarbij om de uitvoering van lopende projecten en nieuwe initiatieven. De grotere gezamenlijke projecten van de SMWO-agenda komen frequenter in het overleg van de SMWO terug.

9. Praktische werkwijze SMWO en toelichting op concrete resultaten

Stuurgroep en coördinatiegroep SMWO

De stuurgroep SMWO komt 3 à 4 maal per jaar bijeen. Het secretariaat van de stuurgroep wordt gevoerd door het Watermanagementcentrum Nederland (WMCN). Een ambtelijke coördinatiegroep ondersteunt de stuurgroep SMWO bij de uitvoering van haar taken. Eens per 2 maanden vindt een bijeenkomst plaats gericht op afstemming met de partners. Het betreft de voorbereiding van de vergaderingen van de stuurgroep, en zorgen dat de besluiten van de stuurgroep hun vervolg krijgen bij de betrokken partners.

De vergaderstukken van de stuurgroep en de coördinatiegroep SMWO (actueel en afgelopen jaren) zijn beschikbaar voor alle direct betrokkenen. De SMWO-vergaderstukken en de concrete resultaten worden gepubliceerd via www.helpdeskwater.nl

Concrete resultaten / producten

Door de samenwerking onder de vlag van de SMWO zijn gerealiseerd:

- Samenwerkingsconvenanten tussen veiligheidsregio's, waterschappen en Rijkswaterstaat.
- Instelling landelijke coördinatiecommissies LCO/LCW/LCM.
- Landelijke draaiboeken crisisbeheersing water
  - Landelijk Draaiboek Hoogwater en Overstromingen (LDHO).
  - Nationaal crisisplan Hoogwater en overstromingen (NCPHO).
  - Landelijk Draaiboek Waterverdeling en Droogte (LDWD).
- Verbetering van het risicobewustzijn en de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven, zie hiervoor de website en de app 'overstroom ik'
- Ontsluiting van relevante actuele overstromingsinformatie, via het Landelijk Informatiesysteem Water en Overstromingen (LIWO).
- Producten van het project Water & Evacuatie, zoals de handreikingen Impactanalyse en Handelingsperspectief.
- Gezamenlijk oefenkalender voor monitoren en stimuleren van Multi-oefeningen.

Bijlage A: Uitwerking doelen waterschappen (vastgesteld door Unie van Waterschappen, 16-05-2014)

Waterschappen		Uitwerking voor de waterschappen van de gemeenschappelijke doelen SMWO				Uitvoeringsprogramma Crisisbeheersing Waterschappen	
Thema's crisisbeheersing		2014: 0-situatie	2016: tussendoel	2018: tussendoel	2020: einddoel		
	NETWERK; kennens en samenwerken crisispartners.	De waterschappen kennen de Veiligheidsregio en verkennen crisispartners.	Het waterschap is een (h)erkende, partner in de Veiligheidsregio en kent de crisispartners.	Het waterschap werkt samen met de Veiligheidsregio en is (h)erkend bij de crisispartners.	De waterschappen en alle crisispartners werken samen.		
	STRUCTUUR; organisatie van de crisisbeheersing zoals vastgelegd in beleid, plannen, procedures en afspraken.	Elk waterschap heeft een actueel calamiteitsplan en een calamiteitsorganisatie.	Er zijn vastgestelde modellen voor een uniforme planstructuur en crisisorganisatie.	De waterschappen hanteren een uniform begrippenkader en implementeren de modellen.	De waterschappen hebben uniforme crisisorganisaties o.b.v. gelijke crisisplannen.		
	KENNIS; gebruik van de beschikbare kennis en kennisontwikkeling.	De waterschappen hebben behoefte aan 'crisiskennis' en gezamenlijke pilotprojecten.	Er is een actueel kennisnetwerk. En er is een overzicht en prioritering van pilotprojecten.	Er is een kennisbank met bestaande en nieuwe kennis en een pool met experts.	Er is een kennisbank, een kennisnetwerk en een kennispool.		
	MENSEN; de crisisorganisaties (mensen en teams).	Elk waterschap heeft competente mensen in de calamiteitsorganisatie.	Rolprofielen zijn uitgewerkt; er is multidisciplinaire afstemming over OTO activiteiten. (OTO = Opleiden, Trainen en Oefenen)	Sleutelfunctionarissen volgen een OTO programma. Evaluaties door opgeleide evaluatoren.	Vakbekwame sleutelfunctionarissen op basis van uniforme profielen en gekwalificeerde opleidingen.		
	MIDDELEN; inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.	Per waterschap is er een actueel overzicht van in te zetten middelen met operationele inzet.	Er is een landelijk overzicht van in te zetten middelen met operationele inzet.	Er is een uitwisselingssystematiek voor operationele inzet van middelen.	Er is collectieve aanschaf en inzet van middelen.		
	INFORMATIE; geduide informatie voor de crisisbeheersing.	Alle waterschappen besluiten om Netcentrisch Werken te implementeren.	Elk waterschap is gestart met de implementatie van de Netcentrische Werkwijze.	Elk waterschap is op 'opstart'- niveau volgens de Netcentrische Werkwijze.	Elk waterschap deelt informatie volgens de Netcentrische Werkwijze.		
	COMMUNICATIE; risicocommunicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase).	De waterschappen zijn doordrongen van hun rol en verantwoordelijkheid in de risico- en crisiscommunicatie.	Alle waterschappen communiceren actief over risico's en tijdens watergerelateerde incidenten.	De waterschappen werken bovenregionaal samen op het gebied van risico- en crisiscommunicatie.	Risico- en crisiscommunicatie behoren tot de kerncompetenties van de waterschappen.		
	KWALITEITSBORING; cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau.	De positie van de waterschappen is bepaald met een intercollegiale 0-meting.	Borging van behaalde resultaten vindt op systematische en vaste wijze plaats.	Er zijn met de inspectie(s) afgestemde toetsingscriteria.	De waterschappen voldoen aan de vastgestelde criteria.		
	INTERNATIONAAL; grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening.						

Bron: Folder Uitvoeringsprogramma Crisisbeheersing Waterschappen

Bijlage B: Uitwerking doelen veiligheidsregio's

Veiligheidsregio's		Uitwerking voor de veiligheidsregio's van de gemeenschappelijke doelen SMWO		
Thema's crisisbeheersing	0-situatie	2016: tussendoel	2018: tussendoel	2020: einddoel
 <p>NETWERK: kennens en samenwerken crisispartners.</p>	Er is periodiek overleg tussen veiligheidsregio, waterschap en rijkswaterstaat	Binnen het Project Water en Evacuatie werken de SMWO partners samen aan producten die hen helpen bij (de voorbereiding) op overstromingen.	Waterschap en Rijkswaterstaat zijn onderdeel van de crisisorganisatie van de Veiligheidsregio vanuit hun verschillende rollen en verantwoordelijkheden (waterbeheerder, wegbeheerder, broneigenaar etc.)	Waterschap en Rijkswaterstaat participeren volwaardig in de crisisorganisatie Veiligheidsregio
 <p>STRUCTUUR: organisatie van de crisisbeheersing zoals vastgelegd in beleid, plannen, procedures en afspraken.</p>	In het crisisplan zijn de verantwoordelijkheden van Waterschap en Rijkswaterstaat opgenomen	Het crisisplan wordt geactualiseerd. Waterschap en Rijkswaterstaat nemen deel aan oefeningen.	Gezamenlijk met Waterschap(pen), Rijkswaterstaat, andere overheidspartners en Vitale Infrastructuur partners is de Impactanalyse binnen iedere veiligheidsregio afgerond	Gezamenlijk met de partners en de gemeenten is de evacuatiestrategie afgerond en is bron voor het klimaatadaptatiebeleid van gemeenten c.a. en de Europese Richtlijn Overstromingen (ROR)
 <p>KENNIS: gebruik van de beschikbare kennis en kennisontwikkeling.</p>	Generieke kennis voor het risicotype 'overstromingen' is binnen de veiligheidsregio's aanwezig	Project Water en Evacuatie stelt een Begrippenlijst Crisisbeheersing op in de vorm van een 'levend document'.	De begrippenlijst Crisisbeheersing wordt door alle crisispartners aanvaard als definitiekader en geborgd binnen Infopuntveiligheid.	De begrippenlijst crisisbeheersing is geïmplementeerd in de opleidingen en trainingen in het kader van crisisbeheersing.
 <p>MENSEN; de crisisorganisaties (mensen en teams).</p>	De hoofdstructuur crisisbeheersing is in iedere veiligheidsregio operationeel	De rollen en taken van informatieorganisaties (Informatiemanagers/informatiecoördinatoren) van veiligheidsregio's en waterschappen worden op elkaar afgestemd	Functionarissen van de veiligheidsregio zijn opgeleid, getraind en worden geoefend in de bestrijding van een watercrisis.	Alle functionarissen die in een watercrisis een rol vervullen zijn ten minste op basisoniveau opgeleid, getraind en geoefend.
 <p>MIDDELEN; inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.</p>	Inzetbare technische middelen	Veiligheidsregio's maken op basis van de handreikingen een capaciteitsanalyse met betrekking tot de middelen, nodig voor het bestrijden van een watercrisis	Capaciteitsanalyse en prioriteit van inzet is regionaal en nationaal vastgesteld	Capaciteitsanalyse is als afwegingskader verwerkt in de evacuatiestrategie van de Veiligheidsregio
 <p>INFORMATIE; geduide informatie voor de crisisbeheersing.</p>	In iedere Veiligheidsregio wordt netcentrisch gewerkt bij rampen en crises.	Project Water en Evacuatie stelt randvoorwaarden voor regionale informatieuitwisseling vast.	Uitwisseling van informatie tussen Veiligheidsregio en waterveiligheidspartners is technisch operationeel gerealiseerd	Informatie uitwisseling met betrekking tot een (dreigende) watercrisis is geïntegreerd in alle daarvoor in aanmerking komende operationele informatiesystemen
 <p>COMMUNICATIE; risico communicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase).</p>	Er is een risico- en crisiscommunicatiebeleid	Project Water en Evacuatie stelt een handreiking op om de zelf- en samenredzaamheid van burgers te vergroten.	De handreiking is geïmplementeerd in regionale communicatie(beleids)plannen	Burgers hebben 24/7 informatie beschikbaar over hoe te handelen bij een watercrisis
 <p>KWALITEITSBORGING; cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau.</p>	Regio's hebben internationale afspraken over de generieke bestrijding van incidenten en rampen over de landsgrens	De implementatie van de handreikingen door de Veiligheidsregio's wordt getoetst	De implementatie van de handreikingen door de Veiligheidsregio's wordt getoetst	De handreikingen zijn door alle veiligheidsregio geïmplementeerd en de resultaten zijn geborgd.
 <p>INTERNATIONAAL; grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening.</p>	Regio's hebben internationale afspraken over de generieke bestrijding van incidenten en rampen over de landsgrens	Binnen het project Water en Evacuatie wordt de informatie-uitwisseling met Duitsland getest in de in het kader van Domino te houden oefening	Grensregio's hebben sluitende afspraken met buitenlandse partners over informatieuitwisseling en impactanalyse	De aanpak van watercrisis over de landsgrens vindt gezamenlijk plaats

bron: Project Water en Evacuatie

Bijlage C: Uitwerking doelen rijksoverheid

Rijksoverheid		Uitwerking voor de rijksoverheid van de gemeenschappelijke doelen SMWO	
Thema's crisisbeheersing		0-situatie	
	NETWERK: kennissen en samenwerken crisispartners.		2018: tussendoel Realisatie levend overzicht van organisaties/contactpersonen voor de warme fase (LOCC, i.s.m. crisispartners). Met alle crisispartners zijn afspraken gemaakt om deze contactgegevens bij te houden.
	STRUCTUUR: gebruik van de organisatie van de crisisbeheersing, zoals vastgelegd in beleid, plannen, procedures en afspraken.	Vastgesteld kader voor grootschalige evacuatie (V&Z) Vastgesteld Nationaal Crisisplan Hoogwater en Overstromingen (DCC I&M) Vastgestelde draaiboeken (WMCN): Hoogwater en Overstromingen (LDHO), Waterketorten en Droogte (LDWD), deze worden periodiek geactualiseerd. Per regio is een risicoanalyse opgesteld om de crisisorganisatie van RWS hierop af te stemmen.	Eén crisismanagement voor heel RWS (van regionaal naar landelijk). RWS biedt de veiligheidsregio's ondersteuning aan bij de uitwerking van de evacuatieplannen (inzet Rijkswegen) Uitvoering pilots voor robuustere evacuatielocaties (RWS). Vastgesteld draaiboek voor Watersysteem-overstijgende Milieu-incidenten ¹⁾ (WMCN)
	KENNIS: gebruik van de beschikbare kennis en kennisontwikkeling.	WMCN is opgericht o.a. om gezamenlijke kennis te ontsluiten. Gezamenlijk Expertiseteam Waterkeringen (waterschappen, RWS). ISAC waterkeren en -beheren opgericht voor gezamenlijke aanpak van cyberdreiging. KNMI geeft per provincie weerwaarschuwingen uit (zichtermijnen code geel <48 uur; code oranje <24 uur; code rood <12 uur).	De rijksoverheid deelt haar kennis t.a.v. (M)OTO, best practises WMCN werkt de mogelijke doortontwikkeling/verbreding van het WMCN uit met de partners (KNMI, UWV/waterschappen, RWS, Defensie, Veiligheidsregio's en Provincies). Uitwerking concept voor ontwikkeling KNMI-waterkamer tot 24/7 centrum voor vroegtijdige waarschuwingen (KNMI)
	MENSEN: de crisisorganisaties (mensen en teams).	DCC I&M heeft een trainingsprogramma voor de verschillende crisisrollen. Het NAC heeft voor het thema water een training/oefening georganiseerd, t.b.v. een effectieve nationale besluitvorming.	De aangeboden Defensieexpertise wordt door crisispartners gebruikt bij de organisatie van oefeningen.
	MIDDELEN: inzetbare technische middelen voor de crisisbeheersing.	DCC I&M en UWV maken periodiek een overzicht met een update van de beschikbare technische middelen.	Realisatie levend overzicht van hulpmiddelen voor de warme fase (LOCC, i.s.m. crisispartners). Met alle crisispartners zijn afspraken gemaakt om dit overzicht bij te houden.
	INFORMATIE: geduide informatie voor de crisisbeheersing.	Voor LDHO en LDWD zijn standaard sitraps vastgesteld (format landelijk waterbeeld WMCN) Oplevering Landelijk Informatiesysteem Water en Overstromingen (LIWO) aan WMCN. Informatie t.a.v. mogelijke water- en overstromingsrisico's wordt gedeeld met het bredere publiek (actueel houden WMCN).	De rijksoverheid is ingericht voor netcentrisch werken. WMCN stelt de informatie uit LIWO beschikbaar en werkt een voorstel uit voor de doortontwikkeling en samenwerking t.a.v. overstromingsinformatie (LOO - LIWO). RWS en WMCN hebben LCMS geïmplementeerd om de crisisinformatie netcentrisch met de crisispartners te delen.
	COMMUNICATIE: risico communicatie (koude fase) en crisiscommunicatie (warme fase).	Oplevering communicatieproducten RWS (website en app "overstroom ik")	Op nationaal niveau (NCC) bestaat een eenduidig beeld van de crisis en de aandachtsgebieden die handelen van de rijksoverheid noodzakelijk maken.
	KWALITEITSBORING: cyclus van verbeteringen tot afgesproken kwaliteitsniveau.	In 2016 is een 0-meting op de groeimatrix uitgevoerd door de auditdienst van RWS. Crisismanagement binnen RWS gaat richting volwassenheidsniveau 3. I&M zorgt voor een jaarlijkse monitoring van het waterbewustzijn (Oms Water).	Het Nationaal Kernteam Crisiscommunicatie (NKC) is ook tijdens een watercrisis (conform de opschaling NCPHO) in staat en verantwoordelijk om te fungeren als knooppunt van informatie vanuit de rijksoverheid op het gebied van pers- en publiekvoorlichting. I&M zorgt voor de doortontwikkeling/vervolg van Ons Water, zodat het bredere publiek kan beschikken over informatie en adviezen t.a.v. (regionale) evacuatielocaties en alternatieven (horizontaal en verticaal).
	INTERNATIONAAL: grensoverschrijdende en internationale afstemming en hulpverlening.	Internationale commissies voor Rijn, Maas, Schelde en Eems zorgen voor afstemming en delen van hydrologische informatie.	Er is permanent aandacht voor de kwaliteit van de nationale crisisorganisatie zoals in het Nationaal handboek crisisbesluitvorming beschreven. Door OTO-activiteiten en door te leren d.m.v. evaluaties van oefeningen en daadwerkelijke situaties. Middels een audit wordt gemeten of bij RWS volwassenheidsniveau 4 van de groeimatrix is bereikt. Het motto van dat niveau is: "alleen samen kom je verder"

1.) Mits de SMWO (maart 2017) besluit tot het laten opstellen van een dergelijk draaiboek/leidraad

Trekkers van een doel/maatregel zijn weergegeven met de volgende kleuren: V&J / LOCC / RWS / DCC / I&M / WMCN / Defensie (zwarte tekst heeft betrekking op alle genoemde partners)